

FOAIE

пептръ

ИЩЕ, ИЩЕ ИЩЕ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 12.

Duminescă 23. Martie.

1841.

КАРАКТЕРЪЛ ПОПОАРЕЛОР

Трансилваніей.

(Descrie d'un D. Benigni. Tom: 2. cap. 7.)

Дескриереа че о фаче Азкторъ а съпра лъкѣторилор патрией поастре, есте мѣлт лѣтъ дин виадъ ши ши се пара къ маї пемеритъ, де кѣт орї каре алта че с'аѣ фѣкѣт пѣлъ дн зилеле поастре. Че есте маї интересант пептръ патриот, декѣт а'ншї кѣпоаще дн тот кнѣла не вѣшпатриодїї сѣї, къ карїї арѣ а трѣї ши а сѣ вѣкѣра де черїла чеї днкълзеде шиї хрѣнеде не тодї днпрезѣл!

Мареле приндїпат ал Трансилваніей, зиче Азкторъ, де кѣнд днчеде а не фї кѣпоскѣт дн історїа лѣтїї, аѣ фост локѣл пѣвѣлрїї челор маї дескїмінїте пемѣтрї, каре сѣ алѣнга знѣл не алтѣл днпрѣмѣтат, ка еле де кѣтрѣ алтеле сѣ фїе алѣнгате іарѣшн. Адевѣрат, злеле днтр'ачеле пемѣтрї сѣї стїнс фѣрѣ зрїтѣ, сѣї сѣ местекарѣ къ челе маї тѣрзїѣ велїте пїерзѣндзѣе къ тотѣл днтре дѣнселеле, аша кѣт днн карактерѣл лор чел націонал, днн овїчѣїрїе ши дрѣнтѣрїе лор п'аѣ маї рѣшас нїчї о зрїтѣ, ши чел шѣлтї пѣмеле зпор локѣрї тѣртѣрїеск къ аѣ фост одїноарѣ асѣелїѣ де пемѣтрї не аїчї *)

*) Дакїї, Бісенїї ш. а.

Днсь къ аѣлѣта маї маре деосївїрѣ есте дн карактерѣл, лїтѣва, овїчѣїрїе, релїдїїле четѣденещї ши domestic але ачелор нацїї, каре сѣ афлѣ асѣзїї ла пої. Ачѣаста сѣ доведѣще маї вѣртос ла нацїїле каре фак Статѣл Трансилванїей, кѣт: Бнгрїї, Сѣкѣїї ши Сасїї, кѣнд днтр'ачѣеа Ромѣнїї, Вѣлгарїї, Арменїї, Грѣчїї, Оврѣїї, Цїганїї, дѣнѣ кѣш стаѣ ши сѣ деосївѣск днтре сїне прїп кѣлтѣрѣ маї пѣдїтѣ сѣї маї мѣлтѣ, прїп індустрїа днтрѣ пѣгѣїтѣторїї ши мѣшенїгѣрїї, прїп фелїкрїїї де днсѣшїрїї четѣденещї ши націонале, пофѣтеск ка Статїстїкѣл ши Етнѣграфѣл сѣ іа амїнте ла еле фѣкѣндѣшї черчетѣрїїте сале.

Аша дар есте днведѣрат, кѣтѣкъ дн Трансилванїа пѣ сѣ афлѣ зн карактер націонал пеперал (престе тот). Днтр'ачѣаста М. Приндїпат нїчї къ зн Стат ал Ебронїї п'ар абеа иѣлѣта асѣтѣпаре, кѣтѣ къ Елвѣдїа, знде днтокма ка ши ла пої рѣшѣнїдѣле де трѣї попоаре деосївїте трѣїеск днтр'о легѣтѣрѣ де Стат, дар прїп овїчѣїрїї, лїтѣвѣ ши дрѣнтѣрїї фѣарте таре сѣ деосївѣск зпа де алта *).

*) Дн Елвѣдїа сѣнт нацїї де кѣпетенїе Немѣцїї, Франѣозїї, Італїенїї, фїешкарѣ къ лїтѣва ши къ овїчѣїрїе лор пѣчл.

Чине вреа съ възбаскъ характера национал а възі понор, ачела пз тревте съ ши факъ черчетъріле сале дп пласеле де ранг маі 'валт, ла каре кълтѣра (адевъртатъ саѣ аместекатъ къ реа) аѣ точитъ тръсѣріле челе фирещі, причіпінд ка ачеѣѣа пѣдін тѣлт, дп тоате цѣріле лѣмінате съ сеамене възл къ алтѣл. Иаса ши фабрика саѣ волтѣца четъданкѣлі ла ораше, ворѣѣѣл саѣ късѣца цѣранѣлі сѣлт ачеле, ѣнде сінгѣр се поате аѣла ши кѣпоаѣе дпсѣширеа национал дп тот кѣпрінсѣл съѣ.

Блгѣріі. Ачелѣа, каріі съ пѣтеск блгѣрі дп Трансилваніа, съ дін маі пресе тот саѣ де стареа новілімор, саѣ де сѣпзніі домпещі. Пласа де четъцені ши де словозі дптр'ачеастъ паѣіе есте мікѣ, ши несте тот аре фоарте пѣдінъ пѣтере де інтелігенѣіе (десволтареа мінѣіі) ши де авѣѣіе. Новілімеі де овѣѣе дп есте дпнѣскѣтѣ ізѣіреа де патріе, ліпіре маре де інтересѣріле фаміліеі ши де прівілеѣіѣріле стѣріі сале, ши о семедіе национал, каре пѣтѣгѣѣіт ѡѣдеѣе орідіна (дпченѣтѣл) лор чеа рѣсѣрітеанѣ. Дптре ачелі новілі ши домпі аі цѣріі, каріі дін причіна неаверіі саѣ але алтор стѣріі дппрежѣр фаміліаре, п'аѣ фост дп старе а'шіі кѣдѣіга о кѣлтѣрѣ маі 'палтѣ пріп дпвѣѣѣтѣрі, кѣлтѣторіі ши експеріенѣіе дп лѣтѣа маре, ши каріі лѣкѣск ла мошнііе хѣрѣліте де ла стрѣѣзі, ла ачеѣѣа зѣк съ маі аѣлѣ дпкѣ сінчерітате (дрептатеа ініміі), ізѣіреа де оаспеді ши сінплітатеа пѣравѣріаор, каре дпсѣ де тѣлте орі есте аместекатъ къ о крѣзіме пѣчоплітѣ, кѣнд дптр'ачеа партеа чеа маі кѣлтіватѣ, дптре каре аѣѣтѣш фоарте тѣлѣі ѡѣрѣѣаі ши фемеі къ характер ши къ іѣіпѣѣ, шаѣ дпсѣшіт шиіе

дптр'о треаптѣ маі 'палтѣ саѣ маі де жон тот че есте възл дп лѣтѣа маре, дпсѣ де тѣлте орі ши грешеліе еі. — Аверіле сале ши ле еконтісеѣе Новілімеа дпкѣ парте маре дзѣгѣ кінѣл чел грешіт а пѣрпінѣлор съі, дпсѣ тотѣш ла посесоріі ачелѣа, каріі пріп іѣіпѣѣ, кѣлтѣторіі ши експеріенѣіе аѣ дпвѣѣат съ кѣпоаскъ ши съ предѣіаскъ че есте маі възл, саѣ фѣкѣт скімѣѣрі тѣлте, каре ажѣтѣ спре ачелѣа, ка предѣіа пѣтѣлѣтѣлі ши венітѣл дѣі съ се рідіче, ши дѣхѣл тіпѣлѣлі пресе тот не фѣгѣѣѣе ши дптр'ачеаста мерѣерѣ 'паіате, кѣчі дпѣлѣіреа тревѣіѣелор сілеск не стѣѣѣлѣл къ пѣтере, ка съ ши дескѣз ісѣоаре пѣѣ де венітѣрі, де кѣтѣѣа пѣ вреа съ се факѣ німіка де тот. — Індѣстріа четъданѣ ши менѣшенѣгѣріле сѣлт пѣлѣ акѣт дптре възлрі пѣдін лѣѣіте; ши кіар ла четъдѣі ши ла ораше възлрѣл четъѣеан есте маі тѣлт дедат ла еконтіа кѣмпѣлѣлі, декѣт ла менѣшенѣгѣрі ши де кѣтѣѣа дпсѣл не лѣлѣгѣ о авере възішоарѣ арѣ воіе ши пѣтере де а прегѣті не фііі съі ла о віаѣѣ маі дпдестѣлатѣ, пѣ лесне дпші а леѣе пѣгѣѣѣторіе, тѣестріе саѣ ѣп менѣшенѣг чіпѣтіт, дар маі ѡлѣрѣѣе старе де попѣ, офічіал саѣ адвокат; (каре, адекѣ адвокаѣіа саѣ прокѣрѣторіа, прѣкѣт дп Блгаріа апа ши ла поі адѣче кѣдѣігѣрі марі); дпсѣ ачесте сѣлт рѣтѣшіѣеле дін характерѣл чел ѡекіѣ национал, каре прѣкѣт ла тоате ѡаѣііе одііаіарѣ рѣсѣвоіпіче, аша ши ла възлрі, аѣ фѣкѣт, ка пѣлѣ акѣт съ пріѣеаскъ къ зрдісіре ла менѣшенѣгріле ши кѣпріндеріле де паче. — Цѣранѣл възлр, пѣдініі лѣлѣад аѣарѣ, съ дпне де слѣѣѣѣашіі домпещі саѣ пѣменѣщі. Дін стареа лор поате дпѣеа орі чіне ла ста-

реа чеа славъ а кълтареі ші а аверіі, дп-
тръ каре съ афль ачеастъ парте а зпгърі-
лор. Дпсъ тръсъріле челе де кълпетеніе
а карактерълзі націонал съ афль ші ла
дърпаніі чеі маі сърачі ші проуді дп по-
поръл ачеста, адекъ сіпчерітатеа, ізвіреа
де стръніі ші фала націоналъ.

Съкъзіл есте рѣдіт къ Зпгъръл прпн
лімбъ, ориціпъ ші обічеісрі, де ші ел де-
ла дпзгъріле дп каре лъкъіеце, аъ лват
піде дпсзшітѣді че деосівеск пе тоді лъ-
кзиторіі дела пѣді, ші дптре съкъі, прпн
челе доаъ пласе де арманіі (Primitivi et
Fixidarii) есте зп маі маре пѣтър де
словозі, іаръ пѣтъръл ювацілор допнеці
ла еі есте къ тѣлт маі пѣціп де кѣт ла
зпгърі. Съкъзіл пѣціп аплекат ла тревіле
ші ла къцігъріле стъріі четъденеці, ші
маі тѣлт дедат ла слъжва артелор ші ла
кълтѣра пѣтѣптелзі, ка дърпап песте тот
есте маі лъкръторіѣ ші маі індъстріос де-
кѣт зпгъръл, тотъш дп тревіле сале се
маі діне дпкъ преа таре де обічеіл стръ-
взілор съі, ші е лъкръ греѣ а л конвін-
це пе дѣпскл, кѣткъ зпеле се пот фаче
маі віне, де кѣт леаѣ фѣкѣт пѣрпндіі ші
стръшонші лзі. Фіреціле аплекърі ші
капачітатеа де кълтivarе а ле съкъзілзі,
прекът ші а ле зпгърълзі, сѣнт взпе, ші
дп прівпнда карактерълзі лор морал, съ-
кѣі де аствзі пѣ маі пот фі тѣстраді пеп-
тръ слъвічѣні де ачелеа, де каре скріто-
ріі маі векі, кѣт Forgács, Szamosközi ші
Wolfgang Bethlen (адесеорі ші де зпа
partidei ордіі), дпвіновъдеск адесеорі пе
стръвзіі лор, дпн протівъ дп прівпнда
тръсърілор прімаре ал ачелзіані, се по-
трівеск еі къ Зпгъріі. — Реліціосітатеа есте
тръсѣра де фрзпте дпн карактеръл съкъі-

лзі; ел дптръ дпплпнрѣа даторпнделор
ші а обічеісрілор сале реліціосе пѣзедѣ
акѣратедъ стръпскъ. — Че се діне де
стрѣкѣра тръпелзі, Съкъзі ка ші Зпгърі,
песте тот маі вѣртос сексъл вѣрѣтеск,
есте зп соіѣ де оамені фрзпшоші ші ца-
пені, маі тѣлт де о статѣръ де міжлок,
дпгесаці ші вѣпноші. Тръсъріле фецѣ
лор сѣнт аѣере дар пѣ неплъкѣте, пелеа
лор врзпетъ (пегрічоастъ), пѣръл ші окіі
партеа чеа маі маре пегріі. Оамені
де рѣнд пе кѣпоскънд пѣпъ акѣта моле-
шіреа ші десѣрѣпареа, се вѣкѣръ де о
съпѣтате статорпкѣ ші пѣ араре орі а-
жѣпѣ ла вѣтрѣпнеце адѣпчі.

Оріціпа цѣрманъ а Сасілор трап-
сілані о доведеск ші дѣпъ шапте сѣте
де апі, форма тръпеаскъ, лімба, пѣравзріле
ші обічеісріле. Зп попор словод, сіпгър
лзі Дѣтнезеѣ ші прпндълзі дъріі сѣпѣ,
Сасіі пѣаъ пѣстрат націоналітатеа лор,
ші сконъл, пептръ каре краіі чеі дп-
деленді іаѣ кіемат пе еі дп царъ, адекъ
пептръ апѣрареа хотарелор, кълтѣра пѣ-
тѣптелзі ші індъстріа дп тецѣешгърі
лаѣ дпплпніт къ кредпндъ. Дпкъ ші а-
кѣта сказнъл прімаріѣ а пегѣдеторіеі, а
індъстріеі ші а лъкръріі тецѣешгърілор
есте дп орашеле ші дп діпзгъріле съ-
сеці. Стареа ші дрепѣтріле челе потрп-
віте (Steifheit), аъ адѣс дптре дѣпшіі о
дппѣрдіре маі потрпвітъ ші мішкаре маі
маре а пропріетѣдіі пѣтѣптелзі ші а а-
веріі, дар прпн ачеста ші авѣдіе маі тѣл-
тъ ші маі маре непреѣетаре пептръ къ-
цігърі, де ші ачестеа дпн зрптъ дпкъ пічі
пе де парте пѣаъ ажѣпс ла ачѣа треаптъ,
ла каре ар пѣтеа ші ар тревзі съ ажѣп-
гъ, ші пе де опарте дпн времіле челе векі

маї взне ці ажисестръ. 1) Сасла песте тот есте взносът де липіреа кьтрь прінципъ съѣ, кьтрь крединга са, кьтрь пьравьриле пьрінцимор съї. О кьлтзрь по-тривітъ есте ші дьтре породѣ де рѣнд кѣ шьлт маї таре лъдїтъ, де кьлт дьтре але челорлалте нації, ші дьранѣ сас есте престе тот кѣ маї взне пьравьрі, декьт дьранїї дїн челелалте нації, дьсѣ ел дн контраст кѣ пьравѣ Цертанїмор, пѣ поате аскѣнде оарешкаре дѣх депьртъторїѣ, дн-кїс, препьиторїѣ ші аїан кьтрь стрьїні, зр-търї че вїн дела пѣзіція соціалѣ Сасїмор дн стат, каре не дѣншїї іаѣ сіліт, дрептърїле ші націоналітатеа а шїо апьра кѣ жалзіе дн контра фелїрїмілор де атакзрі. — Форта трѣнеаскъ а сасїмор трапсїванї есте кѣ тотѣ ші кьрат немцаскъ, статѣра песте тот маї шьлт таре ші скьзътъ декьт дн-палтъ, трѣсвріле фісіогномїеї пѣ сѣнт аша ацере ка але Ынгьрѣлѣ ші а ле Ськьвїлѣ, дьсѣ плѣкѣте, ва ла сексъ фемеїеск, токма ші дн стьріле де мїжлок адесєорї фьртоасє, окїї маї шьлт альбастрїї саѣ вї-пєції, пьрѣл ші барѣа влопдїнѣ. Еї пѣ сѣнт івдї ші зшорї ва зпгьрѣл ші ка сь-кьїл, мїшкьріле лор сѣнт маї домоале, дьсѣ пѣ маї пѣдїн тарї. Дєдації ла о вї-ацѣ маї комодѣ, дн прївінѣа пьртърїї грезтьдїмор трѣнеції стаѣ дндьрпнтѣл челорлалте нації ші маї вьртос дндьр-пнтѣл ромѣнїмор, ші сѣнт сьпѣшїї ла маї шьлате воале ші сльвїчєнї трѣнеції, фьрѣ ка тотѣш пентрѣ ачєєа сѣ се поатѣ пѣмі зп соїѣ де оамєнї слабї, ші дьтре еї дн-кѣ се афлѣ шьлцї вьтрянї тарї. Австрї-ачїї протєстанції (аша пѣміції Laendler) вєпїції дн адѣа жьтѣтате дїн вєакѣл тре-кѣт дн маї шьлате локьрї сьсєнїї, дшї маї

пѣстрєазѣ днкъ характерѣл лор націоналнїї дїалєктѣл лор, ші сѣнт взносѣкѣї маї вьрт-тос де сіргьїторї, еконѣмі ші індєстріѣшїї.

Кѣ пѣшьрѣл сьфєлетелор Ромѣнїї дьтрек не тоате челелалте попоарѣ дїн Трапсїванїа. Шї ачєстѣї понор сокотїн-дѣл песте тот патѣра пїчї де кьтм пѣ іаѣ фост маштєхѣ, де ші дн взне дїнѣтърї пїцє прїчїнї кліматїчє ші лѣкалє прѣвѣкѣ маї пѣтєроасє сльвїчєнї трѣнеції. 2) Нѣсе поате тьгьдѣї, кѣткѣ песте тот дьтра-лѣкьїторїї Ромѣнїї аї Трапсїванїеї кьлтѣ-ра днкъ пѣѣ фькѣт аша тарї днпїантърїї, ка дьтре чєїлалцї карїї дн прївінѣа прївї-лєцїзрїлор лор сѣнт маї шьлт пьртїнїцїї, прїп зрмаре, кѣткѣ зрмьріле ачєстєї лїпсє, днкъ се маї поате бьга де сєатѣ адесє-орї дьтре дѣншїї. Дьсѣ ачєаста естє сінгьр рєзьлтатѣл времїлор де маї пїантє-дн карє вїчьріле нєпрєкьртмателор рьсвоа-їє ші але прьдьрїлор днфрїкошате зьчєа-кѣ пѣтєрє де фєр не царѣ ші маї вьртос-не пласє сьпѣшїлор домпєції, де карє сє-цїп ромѣнїї парте марє. Шї дн прївін-ѣа ачєаста гьвєрпѣл фьрѣ днчєтарє лѣ-крєазѣ спрє а да ла о парте тоате пєдє-чїлє, ші інфлзїнѣа шкѣалємор елємєнтарє чє се тот днмѣлѣдєск прєкѣт ші спорї-рєа стьрїї взне а фамїлїлор сє аратѣ тот маї шьлт, маї вьртос не ла сатєлє ро-мѣнєції, чє сє кьпрїнд дн пьтѣнтѣл чєл-сьсєск слѣвод. — Ромѣнѣл де овѣчє пѣ е де статѣрѣ прєа марє, дьсѣ стрѣктѣра трѣпѣлѣї сьѣ е дндєсатѣ, тарє шїї нєрвоа-сѣ. Траїѣл вїєдїї чєл аспрѣ, ла карє ел дїн прьчїчє трєвѣїє сѣ сє дєдєа, дн аспрє-цѣ шї дн фачє дєстоїнїк, а сьфєрї грезть-дїлє трѣнеції зшор ші фьрѣ інфлзїнѣцѣ стрїкьчѣасѣ аспрє сьпѣтѣдїї. Пьрѣл сьѣ

есте маї вѣрѣос негрїѣ шї тѣос, трьс-
рїле образлї сѣнт ацере шї се аратъ
вѣдїнд патїмї фербїндї. Тотѣш оїсіогно-
міа лї нїчї де кѣм нѣ есте пенлѣкѣтѣ, шї
атѣт днѣре вѣрѣадї, кѣт шї днѣре фе-
тїої афлї капете де о фрѣтсецѣ рарѣ. Еї
се нок ївте нептрѣ стареа днѣсрѣдїеї, шї
тотѣш ажнп ла вѣтраѣеде адлѣчї шї
днѣт дн пѣтере. Ромлѣл кам деа рѣп-
дѣл дн ал доадечїлеа ан се днсоарѣ, шї
пїреаса апаре орї есте трекутѣ де чїнчї-
спрезече; дечї днѣре дѣшнїї нѣ е рарїтате
а ведеа вѣнї (шопї, авї) нѣмаї де треї-
зечї шї кѣдїва анї нї дншлїдїреа пѣшг-
рѣлї сѣфлетелор ла ромлїї, маї вѣрѣос
дела лѣдїреа ценералѣ а днпшадерїї кѣ
вѣрсат, есте дн пропорціе сокотїнд, кѣ
пѣлат маї днсемпѣторїѣ, дечлѣт ла челе-
лалте пацїї. — Карактерѣл морал а Ро-
млїїлор песте тот нѣ пе преа тѣлѣтїе-
це. Пѣтернїка апѣсаре, каре дн маї тѣлте
сѣте де анї зѣкѣ пе чеа маї маре парте
а ачестїї попор, лїпса кѣлѣреї релїѣоасе,
морале шї інтеллектѣале, каре авїа акѣта
кѣ днчетѣл днчепе а се депѣрта прїп не-
восїта сїлїнцѣ а гѣверпѣлїї, нептрѣ кара-
ктерѣл морал а Ромлїїлор днѣт аѣ авѣт
овїчнїтелеле зрѣтрї. Нїде патїмї фербїндї,
кѣрора ле лїнсеце сїмѣетѣнтѣл морал,
ла еї се аратѣ адесеорї днѣтрѣн кїп стрї-
кѣчос. Мѣлїа шї поѣта де рѣсѣвнаре аѣ
ла дѣшнїї кѣтеодатѣ зрѣтрї днфрїкоша-
те, маї вѣрѣос дакѣ вецїа ла каре еї аде-
сеорї се словод, маї днкоардѣ днѣтрѣл-
тѣчѣнеа лор. *) — Ромлїїл песте тот

нѣ есте преа днѣрѣторїѣ; тревїнцїеле лїї
нѣ сѣнт преа марї, шї ел есте дедат, маї
тоате кѣте дн тревїеск а шї ле фаче дн-
сѣш; де ачї індїстріа ла ачест попор есте
днѣт дн чеа дн тѣлї прнчїе. Днѣтрѣ пѣ-
зїреа овїчїзрїлор релїѣоасе ромлїїї сѣнт
фоарте стрѣшнїї, днѣт пе лѣнпгѣ ачестѣ
шї сѣпертїдїошї дн о треапѣтѣ маре. А
честѣ есте о фїреаскѣ зрѣтаре а апѣсеї
трепте де кѣлѣтѣрѣ, пе каре шї пѣлѣтѣ а-
стѣзї маї стѣ понїтеа де леѣеа греческѣ
пе ла сате.

(Ва зрѣта)

ГЕОРГИЕ ШИНКАІ

Немѣрїторѣл Георгїе Шїнкаї де Шїн-
ка, доктор де Фїлософїе шї Теологїе, с'аѣ
пѣскѣт дн Ардеал ла 28 Феврѣарїе 1753,
дїнѣтр'о фамїліе чїнстїтѣ, а кѣрїа пѣте фї-
гѣрѣ адеце орї дн апалеле клерѣлїї Ро-
мѣнск. Пѣдїн се шїе деспре вїада лїї
атѣт де тѣреадѣ, лѣкрѣ чеї есте комѣн
кѣ атѣда вѣрѣадї марї дн времеа веке
шї поѣ. Атѣта шїм кѣ шї аѣ сѣвѣршїт
днвѣцѣтрїле дн Рома, знде де ла 1774
пѣлѣт ла 1779 аѣ фост Секретар вестїтѣ-
лїї Коллецїѣ де рроранда фїде, сѣвт про-
текцїа Кардїналѣлїї Стефан Борцїа. Ла
анѣл 1780 днѣтрѣнѣндѣсе дн патрїа са,
цїнті дндатѣ лѣреамїнте а окѣрѣмїрїї а-

нографї, днѣт нїчї знл п'аѣ карактерїзат
нїчї тѣкар ама дрент шї фаворавїл пе ро-
млїїї трансїланїї, ка дѣтнеалїї. Кѣдїва ар-
тїкомї маї проаспедї дн фолле зїгзрѣцїї де-
ла Пожон нѣї поменїм.

Днс. поастрѣ

*) Мѣлт зїче D. Benigni кѣ ачестеа шї кѣ зрѣ-
тѣоареле доаѣ мнѣкѣтрїї! Кѣ тоате ачестеа
пе кѣт шїм пої, дн кѣдї статїстїчї шї ет-

свѣра са. Отъ нѣмѣ директор Скоалеі ронтънеді дін Блаж, маі не зрѣтъ директор Скоалелор націонале зѣне дін тот принціпатъ Ардеалъзі, постъ чинститор че азъ окпат доіспрезече ані; дн съвршѣтъ оръадѣтъ Корректор а крѣділор Ронтънеді дін Тіпографіа зніверсітѣзі Унгаріеі. Талантъ съ, дналтеле сале кѣноцінде, сѣргѣнда са де а адѣче націа Ронтънеаскъ днтр'о старе маі ферічітъ, ді адідаръ маі нѣлді връжмані. Ніде съврнавѣ клеветиторі, соіс де оамені тѣкълоні ші фрікоші дн зѣгрѣвѣръ ка зп отъ прімеждіос Статълі. Алді ар фі кѣзтат съ се дісвіповѣдаскъ. Шінкаі ера преа маре спре а се днжосі ла ачааста. Се лепѣдъ де тоате слѣжвеле сале, ші се трасе пѣлъ ла съвршѣтъл віеді сале, дн Сіннеа, сатъл комітатълі Ава Ывар дін Унгаріа, лѣнгъ фії Контелълі Даніла Ващ, не лѣнгъ каре се адѣпостіа, кѣм зиче ел днсѣші „ка ла ніде зченічі аї сеі, пѣлъ съ съвршаскъ тѣка скріереі Хронічеі Ронтънеді пентрѣ фолосѣл Ронтънілор, днпре каріі знілар фі врѣт морт де кѣт съ скріе ачесте.“ Днтр'ачеастъ ретрацере ізвіт де сколеріі сеі, чінстѣт де тоді чеі че'л копоцѣа, дн реладіі пріетіноасе кѣ днвѣдациі Ардеалъзі ші а Европеі, кѣ Енгел, кѣ Самбіл Клаін, кѣ Вѣлкап, кѣ Георгіе Лазар, кѣ Петрѣ Маіор, кѣ Даніла Корнідес де кѣт кареле, дѣлѣ тѣртѣрісіреа лѣі, маі днвѣдат п'аѣ авѣт корона Унгреаскъ дн времеа са, кѣ Катона Історіографъл, кѣ Цікіндеал Фавѣлістъл, кѣ Ковачічі, Шінкаі петречеа о віеадѣ хѣрѣзітъ нѣмаі віпелълі оменіріі ші неатълі Ронтънескъ, кѣ акѣріеа історіе ел се днделетнічіа де маі тѣлѣт де треі зечі де ані. Бібліотечіле

Ватіканълі ші а ачелор лалте ораше дін Італіа, а Віеніі, а Бѣдеі, а Трансілваніеі ді десѣлсісеръ комоареле лор челе маі асѣтисе. Аша Шінкаі адѣлѣ чеа маі маі ре коллекціе де докѣментѣрі Ронтънеді каре нѣтъ фі вреодатъ; де време че се алѣкѣтѣіа де маі тѣлѣт де треізечі томѣрі іп фоіо. Днвогѣдітъ кѣ асеміне преціоасе одоаре се нѣсъ ла лѣкрареа Хронічіа Ронтънілор, деспре каре ел днсѣші, днтр'зп рѣванш дін 25 Феврѣаріе 1804, скріеа пріетенълі съ Енгел:

„Meum quippe est Annales universae Nationis Valachicae, proinde etiam Kuzzo-Valachorum, quos Czenczaros vocant, conscribere quod et feci inchoando a Trajano vel potius primo Decebali contra Romanos bello usque ad an. 1660. Opus in dies continuo, locupletum et polio, neque prius de editione cogito, quam quidquid potero ad annos congressero“

Ачест монѣмент тѣред пентрѣ Ронтъні дн зрѣтъ де ла Траіан пѣлъ ла 1808, кѣнд ера гата съ'л дее ла тінар свѣт Тітѣл де:

ХРОНИКА РОМЪНИЛОР

Ші а маі тѣлѣтор неатѣрі, дн кѣтаѣ фост еле аша де аместекате кѣ Ронтъні, кѣт лѣкрѣріле, днтѣтп лѣрїле ші фантеле зпора фѣрѣ де але алтора нѣ се пот скріе не днделес, дін маі тѣлѣт мїі де Атторі, дн кѣрсѣл де 34 де ані кѣл ласъ.

Дн мінѣтъл че ера съ пѣлїче ачаастъ комоарѣ, ла 1808, моартеа вені де'л рѣпі націеі Ронтънеді акѣріеа ел фѣ подоаба.

Шинкаї, афаръ de Хроника са, пълнѣ
къ тн шпѣ de калѣндаре de Бѣда дн каре
се гѣсеск маї тѣлте артѣкѣле алектѣте
de дѣпсѣл, шѣ чеа ѣтеї граматѣкѣ Ромѣ-
неаскѣ къ лѣтере Латѣнецѣї, ла каре лѣкрѣ
дѣмпрезѣнъ къ Самѣил Кѣлаїн, шѣ каре епѣї
de сѣвт тѣпар сѣвт Тѣлѣ de: Elementa
linguae Daco-Romanæ sive Valachicæ.
Viennæ 1780.

Дѣн Хроника са, се маї афѣл доѣ е-
жесмпларе, дѣпѣ кът шѣїѣ; зѣлѣ, че есте
орѣциналѣл лѣї Шинкаї, се афѣл дѣн Бѣвлѣо-
тека Дѣмпнасѣлѣї de ла Блаж, че аѣ фост
дѣлаїте а рѣпосатѣлѣї Епѣскоп Вѣлкап:
шѣ ал доїле есте пропрѣетате а Пѣр. Ар-
химандрѣт Германо дѣн Іанѣї. Ної пѣлѣж-
дѣїм къ Кѣвѣїонѣїа са се ва грѣвѣї, дѣн пѣ-
дѣїпѣ време, а дѣнѣстра пре пѣвлѣкѣл Ро-
мѣлеск къ ачест кап д'оперѣ а ерѣдѣїеї.

Хроника лѣї Шинкаї есте зѣн лѣкрѣ а-
тѣт de mare, атѣт de предѣїос, дѣнкѣт къ-
вѣнтеле дѣнѣї лѣпсеск сѣпре аїтѣї арѣта мѣ-
рареа. Мѣї de докѣментѣрѣї некѣпоскѣте,
раре се афѣл адѣпате; шѣї пѣ стаѣ ла дѣ-
доесал de а зѣче, къ кът Хроника ачѣа-
ста пѣ ва фѣї пѣвлѣкатѣ, Ромѣнѣїї пѣ вор-
аве Історѣе. *)

М. Когѣлпѣчѣан
(Архѣва Ромѣнеаскѣ).

*) Кѣнд ам чѣгѣт маї дѣнтѣїз ачѣасѣгѣ вѣїографѣе
пѣ дѣн „Архѣвѣ“, чѣї дѣн „Дачѣїа лѣтерарѣ“ дѣн
1840, de шѣї сѣнгѣр дѣнѣре патѣрѣ пѣрѣдѣї, м'ам
апрѣїс дѣн фадѣ de вѣзѣрѣїе шѣї de рѣнѣїе.
Шинкаї трансѣлванѣї шѣї ної дѣнкѣ трансѣлванѣї.
. . . Домѣлѣ мѣї, дѣїї мѣлѣдѣїтѣї пѣнѣтрѣ а-
чѣесте датѣрѣї интересанте дѣн вѣїаца лѣї Шин-
каї; фѣїе ла елѣ сѣї деа прѣїлѣж алѣто-
ра а скоате ла лѣтѣїпѣ шѣї маї тѣлте.

Редакторѣл.

К Ѣ Ц Е Т Е

Ла мор. ш. ж. п. т. л. а. доаѣ ѣчѣоаре.
(Martie 17 шѣ 18).

Шѣїспрезѣче анѣї, че врѣстѣ дѣнерѣко-
шатѣ пѣнѣтрѣ сѣксѣл ачѣеста! — Вѣї с'аѣ
прелѣнѣїт ѣїрѣл ѣрѣмосѣї воастрѣ вѣїдѣї
пѣлѣтѣ ла шѣїспрезѣче анѣї. Даѣкѣ ерадѣї мѣ-
пѣїте а рѣтѣне ваїерѣїе іпѣїтѣї шѣї а скѣтѣра
тоатѣ фѣїпѣца пѣскѣтѣорѣїмор воїдрѣїї, пѣнѣтрѣ
че токѣта дѣн врѣста ачѣеста? пѣнѣтрѣ че
пѣдѣждѣїле а тѣктор оѣї че къѣта ла вої
къ о сѣїалѣ сѣлѣнтѣ шѣї вредѣнѣкѣ de ѣрѣ-
моаселе воастрѣ дѣнѣшѣїрѣї, сѣї ле префачѣдѣї
deodatѣ дѣн фѣїт шѣї дѣн чѣадѣ? Даѣа е-
радѣї сѣї десѣноїадѣї содѣїетатеа оаменѣїлор
дѣн мѣїжлокѣл кърѣора тѣрѣїадѣї, de атѣтѣа
ѣерѣмѣче атѣт а ле ѣрѣтсѣдѣїї дѣн афарѣ,
кът шѣї маї вѣртѣос а ле іпѣїтѣї воастрѣ,
къ каре мѣїла преапанѣтѣлѣї артѣїст аша во-
гат вѣї дѣнѣстрасѣ, пѣнѣтрѣ че сѣї о фачѣдѣї
ачѣеста аша кърѣнд дѣн доаѣ зѣїле зѣна дѣ-
пѣї алѣта? Саѣ че сѣї зѣїк? пѣї аша: даѣкѣ
ерадѣї сѣї вѣї арѣтадѣї пѣлѣтѣ ла асѣтѣ мѣскѣ-
рѣ кърѣде кътѣрѣ чѣїї рѣманѣїї дѣн вѣїадѣї,
пѣнѣтрѣ че пѣї вѣї лѣзарѣїї de мѣїлѣ дѣн а-
чѣеаш зѣї, дѣн ачѣелаш чѣас, дѣн ачѣелаш мѣї-
пѣїт? Ха, поате къ аї воїдрѣїї атѣнѣї ар-
фѣї венѣїт ла къѣетѣл, de а вѣї дѣнѣсѣдѣїї не
амѣїлдоаѣ сѣїпѣт рѣчѣа шѣї апѣсѣтѣоареа зѣн-
вѣрѣ ал ачѣелѣїаш мор. ш. ж. п. т. л. Шѣїспрезе-
че анѣї: пѣнѣтрѣ че пѣї шѣїспрезѣче зѣїле,
саѣ чѣїл мѣїлѣт шѣїспрезѣче лѣїпѣї? Мѣїпѣта
адѣїпѣкѣлѣї черчѣетѣїорѣїз а патѣрѣїї оменѣїдѣї
е воїлѣнѣкѣ ашѣїї рѣспѣнѣде ачѣї къ ежѣнѣде рѣ-
че кът е рѣчѣала зѣнѣїї врѣїжѣїаш; даѣр іпѣї-
та зѣнѣїї татѣ, шѣї къ атѣтѣ маї тѣлѣт арѣса
шѣї пѣлѣтѣ ла прѣїмѣждѣїрѣеа вѣїдѣїї стоарѣса
іпѣїтѣї а зѣнѣїї татѣ, чѣїне ва кътѣза а се
дѣнѣчѣрка сѣї о асѣтѣшѣпѣре!

Фечоарелор! вої дн окїі пощрїї ераці днсьн съпътатеа днтрънатъ дн формъ оменеаскъ:, трандафїрїи ображілор вощрїи фъгъдзіа атъта прїсос де віадъ. Спънеціїмі, дн каре парте а органистмълї востръ ера аскънс фаталъл сімъвре а вікленеї морці? — Мі се паре къ о зъреск внде ста. Оаменїлор, дескїдеці окїі, пъндїці пашїї морціи шї о ведї афла адесеорї дн-волдърїтъ токма дн ачеса че пътїм прї-сосъл вїедїї. Дар, еа тревзіе съ фїе жъ-ратъ връшташъ а знеї съпътъці преа дн-кълзїте де скїптеїа чеа череаскъ. Моарте, пе тїне фїлософїї воїеск а те фаче прїетї-на оменїмеї; еъ днсь цїо спъїз днпашїте, къткъ дн чеа де пе зрѣтъ тїкълошїе шї мїшелътате, де аї венї спре аїмі днтїнде ажъторїз къ тъна та чеа ръспъндїтоаре де фїорї, тот де връжташъ те воїз авеа. Тъ поате къ веї фї кътръ мїне дреаптъ; днсь сімпїчеле пръзї че ам възът пълъ акъта фъкъте де тїне пе аїреа, деапързреа вор цїнеа пърете де неїпъкаре днтре мїне шї днтре тїне.

Домпїторїкле а патъреї, іартъ дндръ-спелеї отълїї, каре вїтъ де сіне астфелїз, днкът се днчеаркъ а пътрѣнде пълъ ла фатърїле проведїндеї тале. —

АЛЕРГАРЕ ДЕ КАІ ДН АНГЛІА.

Алергареа де каї есте дн Англіа о днделетнїчїре фоарте пълкътъ тѣтрор стърїлор. Еа съ фаче днтрѣп лок тѣ-сврат де формъ квадратъ сеаъ ротъндъ,

днсьннат прїи стълпї алвї не карї алер-гъторїї тревзе съї аїбъ пързреа дн дреа-пта лор. Локъл че аре съл петреакъ за-вал дн чїї алергъторї, есте де 4 мїле Ен-глезо. Фїешкаре днп каї ачеціа тревзе съ поарте о хотърѣтъ гревтате каре дн-днсемнеазъ пентрѣ тоді жокеїї че аъ съ къльреаскъ. Дакъ зп жокеї есте маї шор, атъче і се пъне атъта гревтате пълъ че съ фаче днтокмаї. Дакъ жокеї днпрезпъ къ шемїле, фрѣмїе шї челелан-те лъкрърї с'аъ къмпънїт де кътръ цъдекъ-торїї чеї църаді, атъче ла съмпъл че мї се дъ прїи зп корп де вълнат, съ ашазъ днтро лїне дреаптъ депашїтеа знеї фрѣн-гїї днтїнсе. Фрѣнгїа дъндъсъ цос съ съ-флъ дн корп шї къльреції днчен а алер-га; обїчпїт дн 8—9 мїнзте депъртареа със арътатъ есте петрекътъ. Слпнт пїлде къ зп кал де треї орї днтрѣ о дъпъ амеа-зъзї аъ алергат, шї дн тоате ръндърїле аъ къщїгат, адекъ дн 27 мїнзте аъ петрекът 2½ мїле германе. Днтре фїешкаре алер-гаре съ фаче о пазъ де зп чеас шї маї віне. Дндатъ че къльреції аъ ацънс ла локъл хотърѣт, атъче съ къмпенескъ де поъ пентрѣ а съ віде, де паъ лепъдат чева днп а лор гревтате. Везетеїї іаъ дндатъ каї, дї щерг віне, ле кърѣдъ пїчоареле іаръ маї къ самъ днкїетърїле шї ле тоар-нъ віп спанїолескъ. Дъпъ ачеста се ако-пър шї апої дї презмълъ пълъ ла алтъ алергъгърѣ.

(Ікоана Л.